

Hogy mennyi rokonság, hasonlóság van irodalmaink között, arról a régebbi és újabb korok műveit tallózva egykönnyen meggyőződhetünk. Megtaláljuk például azt az önostorozó, fájdalmas hangot, amely a tragikus nemzeti önszemléletet fejezi ki, *Kivándorló* című versében írja Matos: „A perc is átkozott legyen, / hogy horvátnak születtem”.

Amikor a válogatást készítettük, tudtuk jól, adósságaink törlesztéséhez szerény hozzájárulás csupán ez az összeállítás. Figyelemfölvívónak szánjuk ezért, kezdeményezésnek, melynek – reményeink szerint – lesz folytatása. Ne feledjük el, annak idején, ötven-hatvan esztendeje, a magyar szellemi életnek olyan jeles képviselői figyeltek föl Krležára, mint Németh László és Fejtő Ferenc.

A nálunk használatban lévő 6. osztályos történelemtankönyv a magyar-horvát dinasztikus kapcsolatok kezdetét úgy kommentálja, hogy Szent László, majd Könyves Kálmán *meghódította* Horvátországot. Lehet, hogy Horvátországban van olyan tankönyv vagy magyarázat, amely ezzel kapcsolatban a magyar *elnyomás* kezdetéről beszél. A nemzeti mitológiák ködfüggönyén átnézve tudjuk, hogy visszavetített, egyszerűsítő magyarázatokról van szó. Volt olyan mítosz is, amely Könyves Kálmán horvát királlyá koronázását szövetséggént interpretálja (hiszen a tizenkét horvát nemzetség megválasztotta királynak). A mítoszokban mindig van némi igazság, s talán századunk végén megengedhetjük magunknak, hogy válasszunk közülük. Úgy gondolom, a ma horvátjának és magyarjának az egyezségről, a szövetségről szóló mítoszt kell választania, és természetesen nem mások ellenében, hanem a közös Közép-Európáért. Ha pedig valaki hódítani kíván, akkor hódítson magának a szomszéd kultúrájából, a maga gazdagítására.

Kiss Gy. Csaba

